

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Trädvårdsplan

Västra Tunhems naturreservat

Rapportnr: 2011:11

ISSN: 1403-168X

Rapportansvarig: Anna Stenström

Författare: Vikki Bengtsson och Mattias Lindholm, Pro Natura

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårdsenheten

Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter

Förord

Ett av de största åtgärdsprogrammen i Naturvårdsverkets satsning på hotade arter är åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Arbetet utgör en viktig del för att kunna nå miljö kvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. Som en del i arbetet med att vårda de skyddsvärda träden i de områden med riktigt många eller värdefulla skyddsvärda träd har Länsstyrelsen låtit ta fram trädvårdsplaner.

Författare till trädvårdsplanen är Vikki Bengtsson och Mattias Lindholm, Pro Natura och de tackas för sin insats. Författarna ansvarar för rapportens innehåll och den avspeglar inte nödvändigtvis Länsstyrelsens åsikt.

Anna Stenström
Koordinator Åtgärdsprogram för hotade arter
Länsstyrelsen Västra Götalands län

TRÄDINVENTERING I VÄSTRA TUNHEM

Introduktion

Pro Natura har i genomfört en inventering av 35 gamla ekar i Västra Tunhem naturreservat på uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. De inventerade träden har inventerats för att få fram en individuell skötselplan till varje träd. Det finns mer än hundrafemtio gamla ekar utspridda i Västra Tunhem ekhagar. Många av ekarna har blivit underkvistade, vilket har påverkat stabiliteten. En ökad beskuggning har i många fall lett till att trädens krona växer sig högre och risken att träden knäcks blir då större. Länsstyrelsen vill bevara de gamla träden så länge som möjligt och har för avsikt att prova den ”engelska metoden” för att där det är lämpligt stegvis reducera kronan och försiktigt frihugga.

Metoden

Alla träd inventerades med avseende på vitalitet, de förseddes med en identitetsbricka och fotograferades. Vid inventeringen samlades följande information in:

- * notering om skottbildning och var de var lokaliserade
- * bedömning av förmåga till övervallning
- * notering av det levande kronverket jämför med den ursprungliga kronan. ($4 > 75\%$, $1 < 25\%$ av den ursprungliga kronan finns kvar)
- * notering av den levande befintliga kronan (1 – 10 gradig skala som speglar procentsats)
- * notering av beskuggning (0 – 4, då 4 är helt beskuggat)
- * notering av skador eller hot
- * bedömning av målsättning för varje träd angående skötsel och sluthöjden efter alla åtgärderna genomförs.
- * för varje träd bedömdes slutligen vilken skötsel som behövs för att förlänga livet på de gamla träden.

Resultat och de viktigaste sammanfattande slutsatserna

- * 35 ekar inventerades.
- * 29 har ett levande grenverk som är mer än 70 % av den befintliga kronan
- * för 13 träd rekommenderas att beskärning (2 stycken) eller frihuggning (11 stycken) påbörjas i år. Igenväxning tvingar de gamla träden att sträcka sig efter ljus i en enda riktning vilket kan skapa instabilitet och på sikt ökar risken för att trädet förloras i förtid. Frihuggning måste genomföras försiktig för att inte resultera i nya problem med kraftig vindexponering som i sin tur kan öka risken att trädet dör.
- * 25 träd är beskuggade och av dessa är 3 träd kraftigt beskuggade, vilket betyder beskuggning från alla riktningar samt ovanifrån.
- * Generellt råder en risk att träden kommer att knäckas på grund av en tung krona. Många ekar har tidigare blivit underkvistat vilket påverkar trädens stabilitet och det bör undvikas i framtiden.
- * De träd som identifierats som högprioriterade för skötselåtgärder är träd som löper hög risk att kollapsa eller brytas sönder, men som samtidigt har ett gott hälsotillstånd. Det betyder att insatta skötselåtgärder har god chans att lyckas och att man därmed kan säkerställa ett fortsatt gott hälsotillstånd för dessa träd i framtiden.
- * Vissa ekar ”växer ned” som är helt naturligt och en del av åldringsprocessen. Den här processen är den man vill speglar genom försiktigt beskärning.

- * Tramp från kor verkar, i vissa avgränsade områden, skapa sammanpressning av de övre jordlagren vilket leder till skador på trädens rotsystem.
- * Det finns inte så gott om arvtagare och de nyplanterade träden har ett skydd mot djuren som inte fungerar. Träden har därför blivit betesskadade.
- * De flesta ekarna hade mjöldagg som kan försvaga träden på lång sikt.
- * Vissa ekar är hotade av dålig beskärning, pga. närheten till hus och stugor. Invånarna verkar rätta för säkerhetsrisken och därför är det bra att börja arbeta med ekarna som finns i närheten av hus.
- * Ekhagen verkar ha gödslat någon gång i tiden och detta i samband med kraftfoder i närheten av vissa gamla träd betyder att det kan vara värt att undersöka en alternativ betesregim.

Bilagor

1 – Fältblankett med noterade parametrar per träd

2 – Skötselplaner till varje träd

3 – Karta över bedömt träd; GSD-Fastighetskartan © Lantmäteriet

BILAGA 1 – Fältblankett med noterade parametrar per träd

Fältblankett	
Datum	
Träd nr LST	
Tag nr	
Foto nr.	
Fotoriktning	
Trädslag	
Befintlig levande krona (1(>50%) 2(25-50%) 3(<25%) 4(kronan död) 5(trädet helt död)	
Krona 4 >75%, 1 < 25% från ursprungligen)	
Befintlig krona (% levande) (1-10)	
Epicormic growth (B-bas, S-Stam, K-krona)	
Förmåga att övervalla (1 - dålig, 4 - v bra)	
Skador/hotar (till ex. eld, djurtramp, blixn mm)	
Beskuggning (0-4)	
Skötsel	
Tidigare åtgärder	
Beskärning respons (0-4)	
Målsättning - (höjd m)	
Tidsperiod (år)	
Antalet åtgärder tillfälle	
Initiala åtgärder och när	
1 - ett år	
2 - 2 - 3 år	
3 - 4 - 5 år	
4 - 5 - 10 år	
5 - +10 år	
Skylift/Klättring	
Bedömning - översiktlig	
Anteckningar	

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN